

LINOLIEMALING

ET NATURPRODUKT, DER ARBEJDER SAMMEN MED TRÆVÆRKET

I Danmark har linoliemaling været anvendt til overfladebehandling af indvendigt og udvendigt træ siden 1600-tallet. Den traditionelle maling har en række gode egenskaber og har en særlig overfladekarakter og patinering, der især passer naturligt til bygninger fra før 1960.

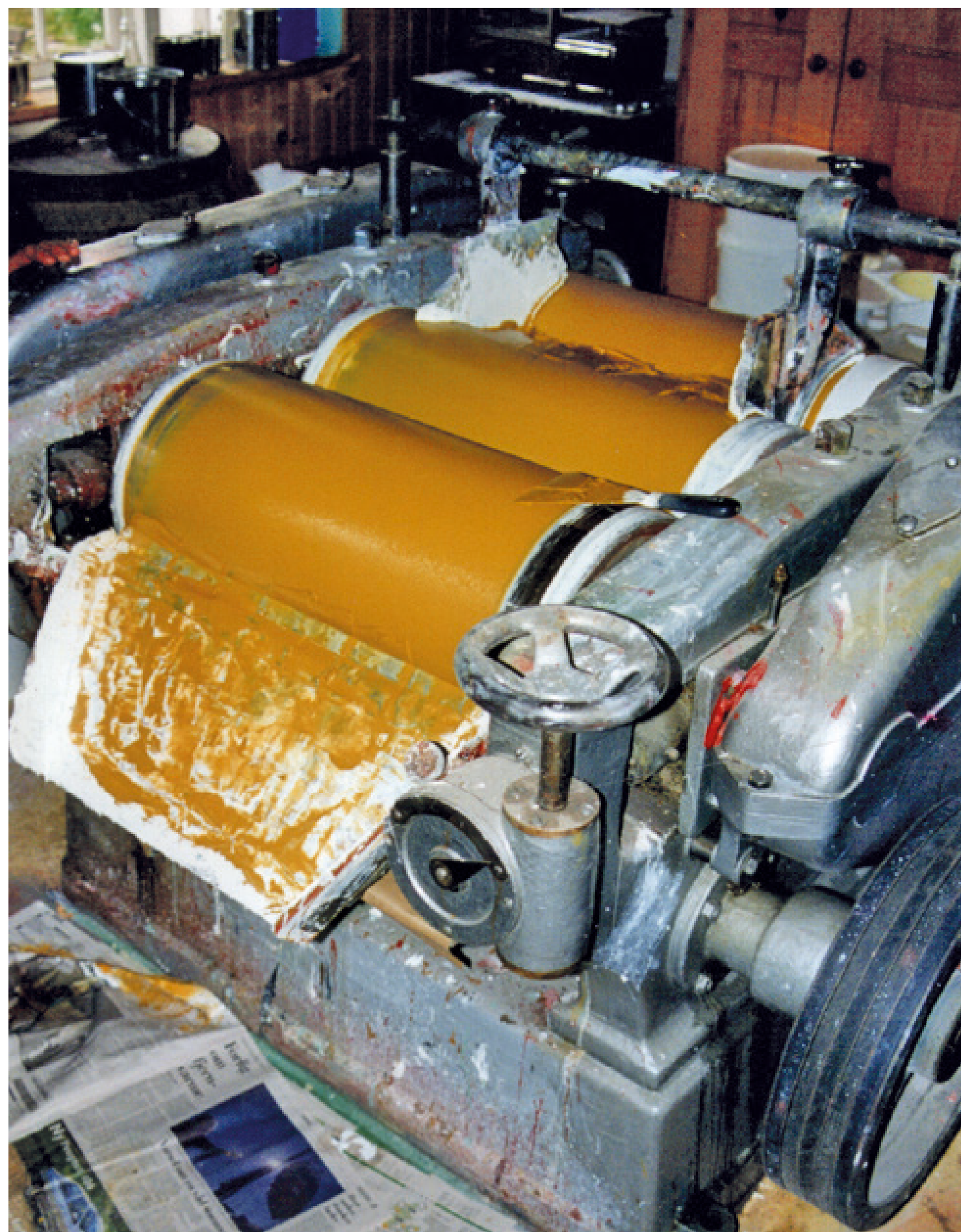

Der findes flere typer af linolie til imprægnering og maling: rå koldpresset linolie, rå varmpresset linolie, kogt linolie, kogt og iltet linolie/linoliefernis og ekstra kogt linolie/standolie.

Uovertruffen vedhæftning og beskyttelse mod fugt

Linolie hærder ved hjælp af ilt fra luften og energi fra solens UV-lys. Derfor kræver hærdningen lys, luft, varme og tid. Ved at arbejde med meget tynde lag samt tilføre sikkativer, der fremmer iltoptagelsen, kan hærdningsprocessen reduceres til 1-2 døgn.

Under hærdningen udvider malingen sig cirka 20 % og maser sig ind i træets porestruktur. Flere hundrede års praksis har vist, at dette giver en uovertruffen vedhæftning. Linoliemalingen arbejder sammen med de svingninger, der er i træet som følge af fugtpåvirkning, temperaturændringer m.v., og opsuget vand eller fugt diffunderer hurtigt ud igen.

Man får den bedste og mest homogene linoliemaling, hvis man bruger en farvepasta, der er fremstillet på en maskine med trevalser. Farvepastaen fremstilles ved, at man lader en masse af farvepigmenter blandet med linolie passere igennem trevalsen flere gange, til massen er revet helt fint. Fordelen er, at pastaen ikke opvarmes på noget tidspunkt.

Når udvendigt træværk er malet med linoliemaling, vil det som regel kun være kortvarigt opfugtet over de kritiske 20 % relativ træfugtighed, hvor råd og svamp udvikler sig. Dette vil primært være i den kolde vinterperiode, hvor risikoen for råd- og svampeangreb i forvejen er minimal.

Man kan fremstille linoliemaling i hvilken som helst kulør. Men farvepigmenternes egenskaber varierer alt efter den kemiske sammensætning og de eksakte blandingsforhold af fx jern-, krom-, titan-, mangan-, zink- og kobberholdige forbindelser. Derfor er det ikke alle pigmenter, der egner sig som farvestof i linoliemaling.

GRUNDSUBSTANSERNE ER FARVEPASTA OG LINOLIEFERNIS

En klassisk linoliemaling røres sammen af farvepasta, der er en blanding af farvepigmenter og linolie, og linoliefernis, der er kogt og iltet linolie.

Pigmenterne i farvepastaen giver ikke kun linoliemalingen farve. De beskytter også bindemidlet i linoliemalingen og er desuden med til at beskytte træet mod sollysets udtørring og nedbrydning.

Linoliefernis har færre urenheder, bedre hærdningsegenskaber og er mindre hygroskopisk, dvs. mindre tilbøjelig til at optage vand fra luften, end rå koldpresset linolie og andre rå linolier.

EKSTRA INGREDIENSER I LINOLIEMALING

Linoliemalingen bliver ekstra slidstærk og blank, hvis man tilsætter 10-50 % standolie.

Desuden kan der tilsættes sikkativer, der fremmer hærdningen samt fungicider, der hæmmer skimmelsvamp og algevækst. Af sundhedsmæssige årsager må der dog ikke blandes svampedræbende midler i maling, der skal bruges indendørs. Nogle producenter blander desuden kridt i malingen for at gøre den mere fyldig.

Farvepigmenterne beskytter både linolien og træet. Man bør generelt holde sig til rene mineralske pigmenter og gerne anvende klassiske farvepigmenter, der giver en række meget smukke og indbyrdes harmoniserende farver.

LINOLIEMALING

MILJØVENLIG OG NEM AT VEDLIGEHOEDE

Linolie udvindes af hørfrø enten ved presning eller ekstraktion, og olien kan fx anvendes til grunding af træ, til bindemiddel i maling, lak, trykfarver og linoleum samt til madlavning.

God linoliemaling indeholder ingen flygtige opløsningsmidler og er et 100 % naturprodukt, der kan nedbrydes i naturen.

MAL-koden er 00-1. Det vil sige, at linoliemaling befinder sig i den mildeste og mest miljøvenlige gruppe af maling og opløsningsmidler.

6 gode råd, når du arbejder med linoliemaling

- Skrab træet fri for løs maling, støv, snavs osv., så du får et fast underlag at male på.
- Mal ikke på underlag med angreb af biologisk nedbrydning eller på alkaliske underlag som fx kemisk afrensede eller afsyrede overflader.
- Start med at grunde træværket med kogt linolie.
- Linoliemalingen hælder hurtigere, hvis du arbejder med meget tynde lag.
- Af tekniske og sundhedsmæssige grunde må der ikke blandes terpentin i malingen.
- Klude m.m., der er mættet med linolie, kan selvantænde. For at undgå dette skal klude, tvist, papir m.m. druknes i vand, brændes, spredes helt ud eller opbevares i mørke lukkede bølter efter brug.

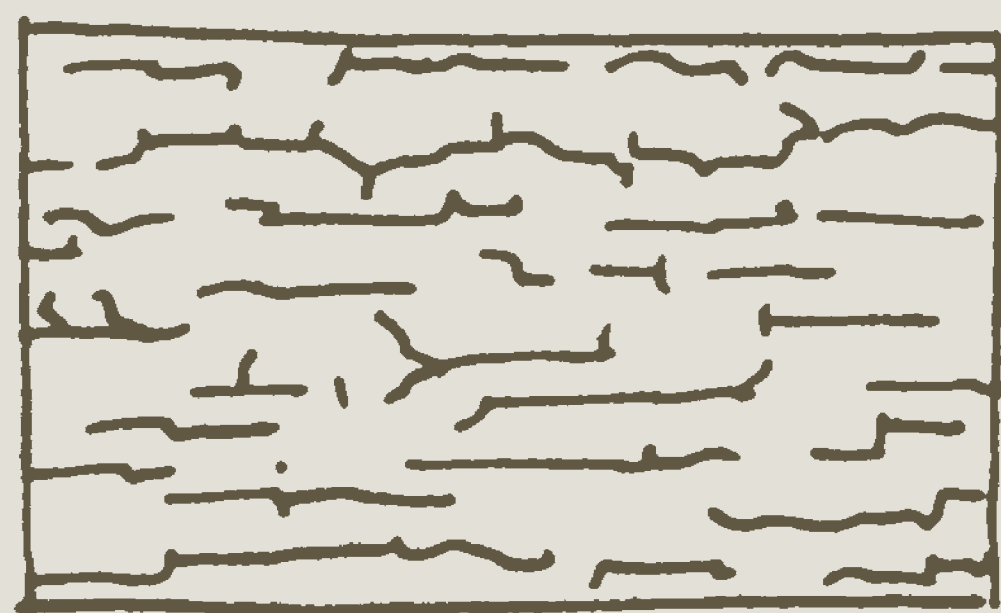
Linoliemalede overflader vedligeholdes ved at stryge et lag kogt linolie på overfladen cirka hvert 5. år. Derved genvinder malingen sin oprindelige farve og struktur, og man tilfører porerne i træet linolie igen.

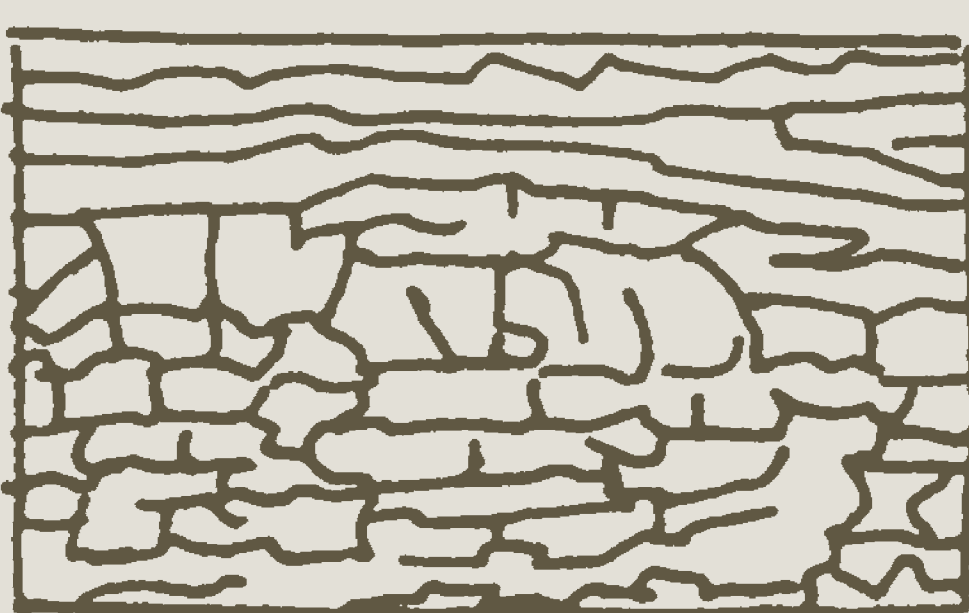
LINOLIEMALING ER NEM AT VEDLIGEHOEDE

Linoliemalet træ kan holde i årevis, og når malingen får et mat og revnet eller skællet udseende, kan den nemt genopfriskes. Det gør man ved at påføre et tyndt lag kogt linolie, der trænger igennem den gamle linoliefilm og ind i træet. Undervejs regenererer den oprindelige maling, og pigmentfarverne får deres oprindelige glød tilbage.

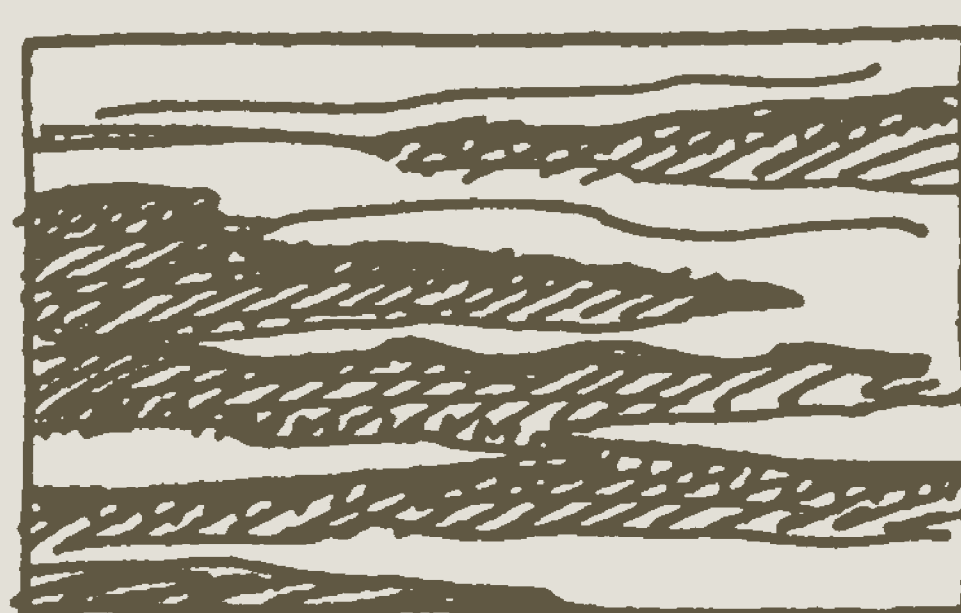
Man kan kende ældre lag af linoliemaling, alkydmaling og plast- og akrylmaling fra hinanden på deres nedbrydningsmønster. Linoliemaling krakelerer i smårevner og derefter i en meget karakteristisk slangeskindskrakelering, mens nedbrydningsmønstret for alkydmaling og plast- og akrylmaling er aflange afskalninger med karakteristiske opbøjede kanter.

Smårevner (linoliemaling).

Slangeskindskrakelering (linoliemaling).

Afskalning (alkyd- og plasticmaling).

Gammel linoliemaling.

Gammel alkydmaling.

Tjek om malingen er akryl/plast eller linolie/alkyd

Bræk en lille stump af malingen og brænd den af med en tændstik. Lugter røgen af plastik, er der tale om plast- eller akrylmaling, og lugter røgen af linolie eller af harpiks, er der tale om linoliemaling eller alkydmaling.

